

Naročnina: doma na sküpní naslov mesečno 2 D., na posameznoga 2 Din. 50 par.

V inozemstvo mesečno 6 Din. Z M. Listom, M. Ográčekom i kalendarom letno 100 Din.

Plačati se mora bar mesečno naprej.

Štev. položnice 11806.

Rokopisi se ne vračajo.

NOVIN

SLOVENSKE KRAJINE

Vredništvo v D. Lendavi
hš. 67, uprava v Črensovcih,
Slov. Krajina.

VIŠE VARNOST
i oglasna taksa posebi.
Popust po dogovori.

Naše naprednjaštvo.

Slovenci smo premali narod, da bi si lahko privoščili takši luksuz, kak je naše takzvano naprednjaštvo. To so znani ljudje, štiri naravnost šatansko sovražijo vse, ka je pošteno katoličanskoga pri nas i ar je naš slovenski narod v svojem jedri, v svojoj düši globoko veren i poštenu, tej naprednjaki v svojem sovraštvu do Cerkve, sovražijo i škodijo vsemi slovenskomi narodi.

Naši mali narod se je naselo na tak nesrečnom falati na tom božem sveti, da so se v zgodovini že neštokrat valile prek slovenske zemle i prek slovenskoga ljudstva ogromne vsevničujoče bojne trume, skoro stalno smo bili pod tühinskimi gospodari, štiri so nam naravnoč ešče krv izcecali, pa smo se le ohranili do dnešnjega dneva. Sama previdnost boža nas je ohranila po vsej telki velki nevolaj do dnešnjega dneva. Naša lübezen do Boga, do vere, do slovenske zemle, naša dühovščina, naše poštene krščanske matere i očevje to so stebri, štiri so nas očuvali na toj zemli do dnešnjega dneva. Dokeč so meli naši očevje vero v Boga, je našega naroda ne mogao vničiti ne ogen, ne meč, ne tühinsko gospodstvo. Vse to je mirno odišlo, narod je pa ostao na svojoj zemli. I dokeč mi ohranimo vero v Boga i zvestobo do Cerkve, bomo tüdi meli v sebi lübezen do svoje zemle i svojega naroda i nišče nas nede mogao vničiti. Čuvajmo se pa črvov, štiri vse to v naši düšaj razjedajo, ar smo mali narod i ne bomo mogli prenesti vsakše bolezní.

To so naši največši škodljivci.

Tej, takzvani naši neštenu naprednjaki, štiri so si za svojo največšo nalogo postavili vničavati vse, ka je katoličanski i či tüdi vničijo pri tom ves slovenski narod, so pri vsem tem ešče telko nesramni, da mislijo, da nema nišče drügi pravice imenuvati se naroden, nego samo oni. Pri tom pa svojo narodnost znajo jako hitro spremiti i je za nje tista narodnost več vredna, štira več dobička nosi. Zdaj so skoro vsi tej takzvani naprednjaki gratali jugoslovanski narodnjaki. Prle je v nogim tem dosta bole kazalo, i več neslo, če so bili italjanski ali nemški ali vogrski narodnjaki, dnes so pa jugoslovanski. To jugoslovansko narodnjaštvo so tej naši takzvani naprednjaki že tak daleč pritirali, da poštenu Slovenec skoro več nej smeo povedati, da je Slovenec. Naše pošteno slovensko časopisje skoro več nej smelo zapisati niti reč slovenski narod. Po njüvom bi Slovenci smeli biti navadno pleme i naši ljudje navadni plemenjaki.

Naskori po tistom, kak je nastanola naša sküpná država Jugoslavija, so nas že začnoli hodit v Belgrad tožit. Den za dnevom, ščista preračunano stalno so pripovedavali v Belgradi, da smo mi, katoličanski Slovenci, sami protidržavni ljudje. Da gledamo v Rim, Beč, Budapešt, vse inan, samo proti Belgradi neščemo nigdar poglednoti. Če je štiri naš poštenu krščanski človek ali naš dühovnik tü pa tam iz popunoma poštenoga namena povedao, da se njemi pri državnoj upravi to ali drügo ne vidi dobro, že so tej naši neštenu takzvani naprednjaki bežali v Belgrad i tam pripovedavali, da smo mi vsi, z našov dühovščinov vred proti Srbom, samo zato, ar so Srbi pravoslavni, mi pa katoličani, da smo proti toj državi samo zato, ar je vlada v Belgradi pa nej v Beči i tak dale. To vse so si pa samo zato zmišlavali, naj bi nas katoličanske Slovence, naše poštene dühovnike, vučitele, uradnike i drüge naše krščanskoga mišljenja šolane ljudi pokazali v Belgradi kak same protidržavne ljudi, sebe pa za edine tiste, štiri so za državo. Na te način se njim je posrečilo, da

Razgled po katoličanskem sveti.

Don Boskove ustanove se čüdivito širijo tüdi pri naših sosednih državaj. Tak so lansko leto v Avstriji poleg že drüghih zavodov nastale sledeče naselbine: v Gradci nova cerkev i oratorij, v Celovci cerkev i oratorij, v Insbrucki zavod za dijake i rokodelce. — Na Madjarskom so tüdi lani odprli dva. V Balassagyarmati zavetišče i oratorij, drügoga pa v Magyarávári za srednje i osnovne šole. — Nadvse razveselivo pa je, kak naprej ide delo sv. Ivana Boska na Čehoslovaškom. Že prle so meli par zavodov, lani pa so odprli tri nove. V Bratislavi veliko javno cerkev i zavod za rokodelca pa oratorij. V Moravskoj Ostravi gimnazijo. V Podmolki javno cerkev i oratorij. — Oratorij se zove kraj, gde se vsaki den ali bar po nedelah zbirajo dečkeci iz okolice, da majo v zavodi sv. mešo, predgo, večernice, poleg toga se pa igrajo, namesto ka bi hodili po vulicaj.

Salezijanci v misijonaj. Lani so 4 Salezijanci postali škofje. V Argentini g. Tavella Robert za nadškofa v Salti, g. Esandi Mihael za škofa v Viedmi. V Indiji pa g. Mathias Al. za škofa v Shillongi, g. Ferando Št. v Krshnagari. Iz Evrope je lansko jesen odišlo v misijonske kraje 226 Salezijancov, med temi iz našega kraja g. Ozmec v Kubo, g. Antolin na Japonsko, gg. Dominko in Geld v Afriko. Sester je šlo v misijone 125. Med njimi Špurova iz Krapja. — Železniška postaja v dolini Rio Negro v Patagoniji nosi ime salezijanskoga misijonara Stefanelli. — Vsa pokrajina okoli jezera Argentino v deželi S. Kruz se zove Agustini Alberto. To je bio salezijanski brat. Več let je marljivo raziskavao ledenike in planinske predele, zato je njegovo ime slavno tüdi pred svetnov oblastjov.

Politični pregled.

Naši demokrati se nemrejo znajti. Kak znamo, je nova stranka, Jugoslovanska radikalna zajednica, štere pravila so že potrjena i štira se je začnola organizirati po celoj državi, pravzaprav samo zveza bivše srbske radikalne stranke, bivše naše slovenske ljudske stranke i bivše muslimanske stranke. Što vse bo sprejeti v to novo radikalno zajednico, to je odvisno od toga, koga voditelje te nove stranke sprimejo. Naši demokrati, štiri so dozday vsigdar hitro skočili ta, gde so mislili, da najprle lahko pridejo do oblasti i do dobrega služja, so hitro tüdi zdaj včasi od začetka vsi šteli poskakati v to novo stranko. Nego v Belgradi njim je bilo povedano, da bo v Sloveniji sprejemao v stranko samo dr. Korošec i njegovi ljudje. I zgodilo se je potom, da dr. Korošec i njegovi ljudje naših demokratov niti poglednoti neščejo. Zdaj se pa naši demokrati voditelje škraBLEJO po glavi i držijo konference, ednok na Pohorji, drügoč tam negdi pri morji, ob tretjim v Sarajevi, kak bi se moglo to zgoditi, da bi tüdi oni edno takšo veliko stranko ustanovili, kak je radikalna zajednica. Na zadnje so prišli do toga, da bi stranko ešče, ešče nazadnje nikak že vküpscimpriali, ar voditelov v istini dosta majo, nevolja je samo to, da ljudstva nemajo nikaj za sehom. Nego takša stranka, v šteroj bi bili organizirani samo voditelje brez ljudstva, bi bila vseeno vistini malo čüdna stranka.

so s svojimi lažmi prišli do državne oblasti i smo bili mi Slovenci njim v popuno milost i nemilost zročeni.

Ka smo od njij pretrpeli, se ne da popisati.

Z dnevom, gda so neštenu takzvani naprednjaki z lažmi i denuncijacijami dobili popuno oblast nad Slovenijov, se je začnola za vse Slovence prava križova pot, kakše naš narod od törski časov naprej skoro ne pomni. V zadnji par letaj so razpüstili tej ljudje 886 naših katoliških organizacij, razpüščena je bila povsem potrebna naša krščanska kmečka zveza, nad 10 jezera naši poštenu slovenski županov, štira je naše ljudstvo slobodno zvolilo za župane, je bilo stirani s svoji županski mest, kak so pri novi občinski volitvaj delali z nami, bi lahko cele knjige napisali. Nad 200 poštenih katoličanskih profesorov, vučitelov i uradnikov je bilo vrženih iz službe samo zato, ar so bili krščanskoga mišljenja, naši dijaki, štiri so dovršili šole so pa nej dobili službe. Na sto-

Novi župan v Maribori je imenovani g. dr. Juvan, podžupan pa g. Franjo Žebot. G. dr. Juvan je bio pri slobodni občinski volitvaj leta 1927 zvoljeni v Maribori za župana. Vodo je svoje posle, kak poštenu, delaven i razumen mož i Mesto Maribor s svojov delavnostjov jako povzdigno. Prišla so pa leta, kak vsi znamo, gda se je ništenuim ljudem posrečilo, da so vse naše poštene ljudi stirali z njüvi mest i tak je bio tüdi dr. Juvan stiran decembra meseca, leta 1931 s svojega županskoga mesta i na njegovo mesto postavljeni demokrat dr. Lipold. Zdaj je ta krivica popravljena, i dr. Juvan, poštenu krščanski mož, je znova postavljeni za mariborskoga župana. Podžupan je Žebot Franc, bivši poslanec.

Velke vojaške vaje naše vojske se vršijo v Brčkom pri Savi. So to dozday v našoj državi največši vojaški manevri, štira pokažejo moč, dobro organizacijo i dobro oboroženost naše armade. Vajam prisostvüjejo številni novinarji, domači i iz drüghih držav, naše vojaško vrhovno vodstvo pa tüdi vojaški zastopniki drüghih držav. Pri tej vajaj sodelüjejo vse vrste naše vojske, tak tüdi pontoneri, tanki i aeroplani.

Abesinija je mobilizirala. Abesinski casar je javo v Ženevo, da je zavolo nemirov na meji mogo izdati zapoved za mobilizacijo, podvrže se pa sklepom Zveze narodov. Bojna je zato že pred dverami. Bog nas občüvaj!

tine i stotine naši ljudi je bilo policijsko kaznovani tak, da je naše ljudstvo na tej kaštigaj ogromne šume plačalo. Vsakši štirti dühovnik v Sloveniji je bio ali preganjani ali kaštigani. Samo v ljubljanskoj püšpekiji je bilo 126 dühovnikov obsojeni, 30 dühovnikom je pa bilo prepovedano včiti v šoli veranavuk. V par letaj so vničili naše zadruge i naše ljudstvo na kodiške palice spravili. Vse to so delali z nami naši slovenski takzvani naprednjaki, štira ešče dnes majo obraz povedati, do so narodnjaki.

Vse, ka je bilo katoličansko i slovensko, so stalno i brezobzirno preganjali, pri vsem tom se je med ljudstvo širo komunizem, to so pa nej vidili. Vse to, ka so tej ljudje z nami delali, si moramo dobro zapomniti i nesmiomo pozabiti na krivice, štira smo pretrpeli od njij. Nej samo to! Krivice včinjene nam se morajo popraviti, krivci pa kem prvle kaznovati. To je dužnost nas vsej i dužnost naše zdajšnje vlade, v štira mamo popuno zavüpanje, da red napravi.

Pokop župnika Prše.

Senčen jesenski den. Vnožine prihajajo od vseh strani k cerkvi na bregi. Deseta vüra predpoldne, vsi zvonovi bele cerkvice so zazvonili. Iz ovdoveloga župnišča odhaja duga bela procesija dühovščine soboške dekanije, nekaj gospodov je tüdi iz lendavske; mogočno doni njih koralna pesem ob krsti pred glavnim vhodom v cerkev. Obred vodi g. dekan, vsa dühovščina mu odgovarja. Nato znana mrtvečka pesem domačega zbora pod vodstvom g. upravitela Berdona. Genljiva je naslednja pesem šolske mladine: — „Pomlad že prišla bo, gospoda več ne bo, ga bodo djali v to črno zemljo“.

G. dekan speva zadüšnico v cerkvi, nato pred cerkvenimi vratami govori: ... Zahvalüjem se Vam v imeni pokojnoga za vso lübezen, ki ste njemi jo skazüvali posebno med betogom ... Vsemi prekmurskomi lüstvi gučim: Varte se komunizma, ki vas šče indri pasti, ne na tečnih pašnikaj Kristušove paše ... Dühovnik darüje za vas svoje düševne i telovne moči. Tüdi pokojni jih je kak kaplan pri Gradi, plivanuš na G. i D. Siniki i tü ... Njegov teštament je kratki: Lübite se med sebov ... Vsaki človek ma tüdi napake. — Molimo zato tüdi za pokojnoga ...“

Medtem pa so sveče pri trügi nemirno gorele, kak bi jokale, ob njih se je nabirao boj v ogromne suze. Tüdi ljudje so brisali lica, jok mnogih je bio glasen. Zlatomešniška krona na trügi nad glavov, na belom podzglavniki, je nosila že — par komaj vidnih sivih nitk — pavočine: Vse mine! Najviše nad krstov so se zbirali belordecí klinci ... Štiri črne zastave so se spremeknole na čelo sprevoda, vzele so v sredo ovenčan nagrobni križ, uniformirani gasilci so vzdignili krsto, sprevod odhaja navzdol proti pokopališči ... Tü se v imeni gasilcov poslavlja od pokojnoga g. upravitelo Džuban, mogočna reč njemi večkra prehaja v imo. — Kak presünljivo odmeva poslovilnica gasilske trobente. — In pesem „Vigred se povrne“, a gospoda sem nazaj nikdar več ne bo. — Zlatomešniško krono položijo v grob na trügo, nad to pa močne deske, nato rumenorjavo pesično zemljo in — križ! Znova odhajajo ljudje, črnooblečeni in zajokani, po hribi navzdol na vse strani, tüdi daleč od bele cerkvice...

Jako važno za dvovlastnike.

Narodni poslanec, g. dr. Klar je napisao vlogo na finančnoga ministra, v šteroj je proso toga, naj se odpravi carina na pridelke naših dvovlastnikov i naj tej dobijo bližnje carinske poti. Gospoda poslanca, dr. Klara prošnja, štira je podpisao tüdi gosp. poslanec Benko, je mela popolen uspeh, kajti že je prišo odgovor od ministerstva, da smejo dvovlastniki svoj pridelek z Preka brez carine domo voziti v sobočkom i lendavskom pa preloškom srezu i so se z ednim tüdi določile nove bolše carinske poti. Tak se dela za narod.

Novi podban.

Mesto dozdayšnjega podbana g. dr. Prkmayera, je imenuvani od g. dr. Korošca za podbana dr. Majcen Stanko. Gospod Majcen je dober krščanski mož, vučenjak i pisateo. Čestitamo.

G. dr. Kartin v Črnomlji

Gospod dr. Kartin, bivši srezki načelnik v Lendavi, je imenuvani za srezkoga načelnika v Črnomelj, na Dolenjsko, blizu hrvatske granice. G. dr. Kartin je bio tihe, mirne narave človek, ki je redno spunjavao svoje verske dužnosti i je bio smilenoga srca, dobre namene je rad podpirao. Želimo njemi na novom mestu zadovolstvo i da zadobi popolno zavüpanje naroda.

V kraljestvi mirü.

Celje—Brežice.

Po duhovnih vajaj, štere 16 let leto za letom opravljam v Celji, sem šo malo po sveti. Opravljam je pa v Celji na spomin tiste lübezni, v šteroj se mi je kopala düša, gda sem bio od boljšeševikov pregnani z rojstne domovine i najšeo gostolübnö streho najprle v Veržeji pri g. Salezijancih, potem pa stalno v Celji pri Lazaristaj, dokeč se ne strebila iz Slov. krajine boljšeševiška nesnaga. Dvakrat sam opravo po potrebi samo indri dühovne vaje, ednok v Ljubljani, ednok v Grobljah pri istih gospodaj misijonaraj, kak v Celji, ovak pa vsikdar v prijaznom Celji. Gda sem pridem, kak da bi domo prišo, i gda stare ali mlade gospode misijonare zagledam, se njim nasmehnem, kak rodnim bratom. Lübezen njihova ne pozna meje, me držijo kak ednoga od svojih, zato zahajam tak rad k njim. Celjskih gospodov misijonarov gospodarstvo vodi sin Slov. krajine, č. brat Herman, doma iz moje rojstne fare Tišine i to iz vesi Gederovci. Tak pravi, ka sem ga jaz porino v klošter. Sam si zaslužio ali ne to čast, ne bom zgrün-tavao, verjem njemi pa, da istino guči i se dobromi Bogi zahvalim, da je moja slaba reč v tak dobro zemlo zpadnola. Že 35 let v zadovolstvi slüži Bogi v kloštri, vodi njegovo gospodarstvo nad vse vzorno i orgola v cerkvi kak samostanski kantor. Naše liste rad prebira, gda li ma čas i včasi tüdi štero pesmico ž njih vglasbi, ali po domačem povedano, njej da vižo. Tak mi je oblübo, ka zglasbi tüdi tisto iz Novin, zakaj so dekle ne grede skopale i rože gojile i zakaj so to tüdi dečki ne včinoli. Gda to napravi, se z dvema narodnima pesmama pali obogati Slov. krajina.

Z dobrim bratom Hermanom, ali po domačem imeni z Edšidivim Majčekom sva šla po opravljenih duhovnih vajaj v njihove gorice. Mraz je toti dosta kvara napravio v njih, a zato zadovolivo kažejo. Grozdje je lepo i tüdi že sladko, a ne tak, kak naše. Poznej zori zavolo velikih bregov, ki stražijo nad goricami. Drügov sada je pa v preobilnosti tü, posebno breskvi i jabok. Breskvi so tak lepe, debele, ka takših sploh ešče ne sam vido. Komaj sem jo vüpaio počiti, sam mislo, ka de se mi postavala. No pa sva se lepo pomirila z ednov tak kak z drügov, pa še z tretjov. Z štrtov pa sam se več ne vüpaio metati, bi me vrgla.

Z goric domo idoč sva si gučala, da va šla ednoga drügoga tišničara gledat, koga je Bog v najostrejši red pozvao, med Karthusiance, brata Bernarda v Pleterje, Gregorec Antona z Tišine, po domačem Kolarovoga Toneka, ki me je že dugo zvao, naj ga pridem gledat. Davno sem želo že viditi sinove sv. Brunoja i v sebe potegnoti njihov düh, da se ž njim med svetom oprasha düša očisti i oslablena okrepi. Zdaj, ka se mi ta dayna žela spuni, mi je srce od veselja bilo. Gospod superior Flis so brati Hermani dali dovoljenje, da sme na eden den z menov — Bog povrni za dobroto — i tak sva se ranej spravila spat, da tüdi ranej staneva, kajti vlak vozi že pred petov vürov zajtra naprej. Brat Herman je pa ešče bole bio potreben počitka, kak jaz, ar je prvejšo noč niti ne oči zatisko. Čakao je najpre v gorica na prijatele to vaje, če bi prišli grozdje koštavat, pa ne so njemi toliko poštenja skazali, da bi ga obiskali. Pač to vaje po celom sveti majo to slabo navado, da ne vüpaio naprej, gda je što čaka i samo te se prikažejo, gda nikoga ne zraven. To je njihov nikdar ne sklenjeni i po celom sveti valani zakon.

Stanola sva pol treh, po sv. meši i sv. obhajili pozajtrküvala i se podala na celjski kolodvor pa čakala na brzi vlak, šteri naj je te z polvürnov zamüdiv pripelao do Brežič, gde sva izstopila.

Brežice—Pleterje.

V Brežicaj smo seli na avtobus, šteri vozi tüdi pošto i se pelali skoz sledeči mest: Krška vas, Cerklje ob Krki, Sv. Križ pri Kostanjevici, Kostanjevica, Št. Jernej. Zadnja postaja za

Pleterje je Št. Jernej. Tü je farna cerkev, posvečena na čast sv. Brtalani, šteroga Slovenci prek Müre zovejo za sv. Jerneja. Fara šte 6000 düš, vodi jo zlatomešnik svetnik g. Lisjak z dvema keplanoma i je daleč raztepena po bregaj, a domača ves, štera zgleda kak en trg, leži na ravlini. Št. Jernejčani zato neščejo postati varšašanci ali meščani, ar bi te mogli ve-kše dajatve plačüvati na šole itd. Kak stopiva z bratom Hermanov dol z avtobusa, ovarava voz, na šterom že sedi edna gospa i šče prisesti še en gospod. Ideva h kočijam i pitava, če je to prilika za Peterje. Kočiš odgovori, da je to i da naj dva i oniva dva ma v Pleterje pripelati. Se zravnamo na kočijaj. Sedem nazaj na sedali, kre mene na dva kraja pa sedeta naprejporinjena brat Herman i nepoznana gospa. Jaz sem pač pošteno sedo, kak sta pa njeva dva sedela, sam ne radoveden znati. Ki pa je, naj jiva pita. Od Št. Jerneja je Pleterje še 4 km. oddeljeno na jako lepoj cesti, štero so sami Karthusianci na lastne stroške dali popraviti i jo zvednačiti, ar je bila jako zasükana, za 40 jezero dinarov. Med potjov pitam na levici sedečo gospo: „Gospa, se Vi tüdi v Pleterje vozite?“ Pa mi odločno odgovori: „Ges san nikša gospa nej.“ No, toga maš, na Dolenjskom tüdi srečaš našega človeka! Gospodičina Tudjan Mariška iz Sobote, ki tak lepo kinči sobočko farno cerkev z živimi rožami že leta dugo, se je pelala s svojim bratom Janošom, ki je po 28 letaj zdaj prišo domo z Amerike, v Pleterje, kak midva i ravnino tistoga brata Bernarda obiskat, kak midva, kajti brat Bernard i Tudjanovi so si sestranci.

Kočija henja pri zaprtih vrataj. Zavvonimo. Dugobradati brat Krispin, visoke starosti redovnik, nam odpre vrata i nas francozki pozdravi. Mi odklumamo, ka po tom jeziki nešče mo gučati, ar ga ne vemo, smo zato slovenski pitali po brati Bernardi. Z smehom nam odgovori, da taki pride. I tüdi je prišo veseo, kak da bi ga zadela najvejša sreča. Dokeč smo ga čakali, smo razgovarjali z bratom vratarom i zvedeli od njegovoga, da je iz Nemčije doma i je že 35 let v Pleterji od začetka, kak je samostan nastao. Brat Bernard nas pela gor po stopnicaj i nas pripela k prijaznomi Gospodi Petri Ferdinandi, ki so postavljeni za tujince, da njim razkažejo samostan i njim podvorijo. O z kakšim veseljom so naj vodili po samostani i nama vse razkazali. Več vür potrebüje človek, da v glavnom vse pogledne, ar je samostan štirikotna to je štiri küklata velikanska zidina z cerkevov i 25 kapelani. Prečni hodnik samostana je dugi 180 metrov. Človek se celo zgübi v njem, gda vdiljen gleda po njem. V štiri klüče zidan zgleda kak kakša trdnjava. Poleg imenüvane cerkve i kapelice majo ešče novinci svojo lepo kapelo, bratje svojo i tujinci svojo pred zidom, kama tüdi ženske smejo pristopiti. Samostan je obdan z velikov, 4 metre visikov stenov, štera obkroži 13 hektarov prostora. Prek te stene sme stopiti samo moški, ženska nikdar. Karthusianci ženske niti spovedati ne smejo, izvzemši, če bi bila štera na smrtnoj posteli pa drügoga dühovnika ne bi bilo mogoče dobiti. Gda sam Tudjanov gospodičini pripovedavao, kak lepo je notri prek stene, je pravila, ka je to krivica, da se ženske tak zapos-tavljajo. Za ženske je pred stenov lepa hiša, kje lejko prenočijo i se pogostijo. Jaz sem njej predlagao aeroplan, v šteroga naj bi si sela i gledala dol ž njega prepovedan paradížom. A ona s tem predložom ne bila zadovolna. Krivica je krivica, pravi. Odgovorim njej, da je sv. Boreno, ustanoviteo Karthusiancov, zato prepovedao ženskam vhod v njihove samostane, ar so nevarne. Ve je že prva ženska Eva, zapelala prvoga moškoga, Adama. A mogo sem popüstiti, kajti gd. Mariška mi je krepko nazaj vrezala: To so pa moški krivi, zakaj so tak slabi, ka jih ženske morejo zapelati. Se zna, da so to samo šale bile, med šterimi sam se poslovo na kvatrnö soboto, sept. 21. od Sobočanca, šteriva sta z najlepšimi vtisi odpotüvala domo v glavno mesto Slov. krajine.

Po razkazanji samostana, krasnih slik, velikanske knižnice i raznih umetnim, dragocenih relikvij, med šterimi se nahaja tüdi ostanek kosti sv. Števana, vogrskoga kralja; po pregledi velikanskoga ograda, k šteroga 2600 metrov dugoj steni se sladkomo naslanjajo sadike finih grüšek, jabok, breskvih, trsja i gledalca pozdravljajo s svojim izbornim sadom, smo šli k obedi. To pa zato, da brat Herman ne zamüdi vlaka; avtobus ide najpre že ob polednoj z Št. Jerneja v Brežice. Ne meo najpre dovoljenja, da bi skoz noč ostao v samostani i se vdeležo polnočne molitve redovnikov, mogo se zato paščiti domo. V sili je ešče marelo pozabo na kočiji, štero sem jaz vzeo v svojo obrambo. Gda jo dobi nazaj, mi je težko povedati. Če jo je pa med tem že dobo, naj se zahvali brati Bernardi za njo, ki je bole očinsko skrbo za njo, kak jaz, čeravno je v mojoj sobi visila v predali za obleko poleg moje reverende, ali pa sama. Dugi čas njej je mogo biti, ar sam malo bio v sobi. Kje sam se pa te stepao? Po samostani i njegovoj okolici.

Samostan Pleterje.

Ustanovo ga je Hermann II. celjski grof, l. 1403. Cerkev samostanska je bila l. 1420. posvečena. Je krasna gotika, velika kak tišinska cerkev. Samo zdaj se ne slüži v njej boža slüžba, je zapüščena, ar so si Karthusianci spovali novo, gda so pred 35 leti nazaj prišli na staro mesto. Te so pa ne bili tü stalno od l. 1403. naprej? Ne. Samo do l. 1595. gda njim je vladavzela samostan i ga dala jezuitom. To je bilo v tistih žalostnih časaj, gda je Luther Martin širio svoj krivi navuk. I ar so v kloštri bili tüdi Nemci i to predvsem Nemci iz Nemčije, so je osumili, da držijo z Lutherom i so pregnali oblastniki vse redovnike, tüdi neüdužne, čeravno so mogli biti tüdi krivci med njimi. Jezuiti so meli samostan do l. 1774 v svojih rokaj. Ista avstrijska vlada je pa zdaj znova nje pregnala, čeravno so bili stebri katoličanstva. Pleterje je država obdržala za sebe, kak verski fond za gordržanje cerkvi, sledkar ga je pa odala. Mele so ga razne drüžine, nazadnje Borska, madjarskoga barona, od koga so Pleterje küpili Francozi pred 35 leti za Karthusiance i je majo ešče dnesden. Leta 1403. gda se je samostan odpro, je prvi njegov poglavar, zvani prior, bio Anglež.

Zdajšnji prior je g. dr. Edgar Leopold, z redovnim imenom Jožef, dühovnik zagrebečke nadškofije, ki je l. 1923 stopo v red. Svoje šole je zvršo v Rimi, v zavodi Germanicum, zadobo dva doktorata i bio v Zagrebi profesor i tajnik dühovnoga stola v hišnozakonskih zadevaj, človek velike vüčenosti, še vekše poniznosti, najve-kše pa lübezni do Boga, ki ga je odtrgala sveti i ponüjajočim njegovim častem, pa ga posadila v ograd sv. Brunona, gde skrito vnogo več dela za božo čast i zveličanje düš z svojim pokornim življenjom, kak bi mogoče mogo delati med svetom v bliščečoj cerkvenoj slüžbi.

Njegov namestnik, ki ga i samostan povsod zastopa, je g. Štadler Ivan, z redovnim imenom P. Ferdinand, Slovenec, dühovnik goriške nadškofije, ki je že 19 let v redi. Njegov naslov je koädutor (pomočnik, namestnik). On je tüdi postavljen za sprejem gostov, tujincov, kak sam više omeno i ma grozovite skrbi z vodstvom samostana i z sprejemanjom gostov, ar g. prior živi popolnoma ločen od sveta v svojoj celici, kak drügi dühovniki Karthusianci. Oba gospoda sta me prav z odkritov lübeznostjov sprejela i mi vu vsem šla najbolje na roko, posebno P. Ferdinand, ki kak dobra vüra prebeži velikanske hodnike neštetokrat dnevno i poskrbi gosti vse, ka njemi li srce žele. Bog plačaj obema za odkrito, istinsko lübezen.

V samostani je 18 dühovnikov, 35 bratov, 4 novinci, 5 postulantov, 14 hlapcov. Poleg teh pa ešče 30—40 najemnikov, ali delavcov rabi samostan po potrebi. Po narodnosti so v samostani Francozi, Nemci, Slovenci i Hrvatje. Iz Slov. krajine so trije bratje, a oblübe ma samo brat Ber-

nard, oviva dva se še pripravata. En sin Slov. krajine se pripravla zdaj tüdi, da bi pristopo i postao dühovnik v kloštri, a ne znati, če ne zbegne prle.

Z koj žive teh vnogo lüdi?

Nato pitanje bi neka odgovoro, da iz velikoga posestva, štero se razprestira okoli samostana. Pa ki bi tak odgovoro, bi se jako zmoto. Posestvo je toti veliko a ne nosi za življenje potrebnoga živeža. Samostan ma njiv, travnikov, pašnikov vsega sküпно okroglo sto hektarov, šum pa 1127 hektarov. A šume so v velikoj meri ešče mlade pa se raztegajo gor na visike gore, da je les težko došpraviti i zato i njegova cena nisika. Za sto komadov kolja na priliko za polovico menje dobijo, kak je toga cena prinasa. Neki den sva šla z g. P. Ferdinandom v bližanjö šume do vesi Javorica, odkod je krasen razgled ne samo na Dolenjsko, nego še na Triglav i Štajarsko, i sva mogla iti po samoj, čeravno varnoj, a vendar težavnoj, strmoj poti vsikdar samo gor, ni za paden ne bilo ravnine. Na poti so same pečine. Dol sva šla po drügoj poti, kre takših globotnjekov, da ne sam vüpaio dol gledati, tak se mi je vrtelo v glavi. Pred par leti se je po takšoj strmini, gda je šo dol z šume, ponesrečo en brat i se bujo. Komaj na drügi den so ga mogli z globočine vöpotegniti. Pa sva samo par sto metrov visiko prišla, šume pa ležijo do jezero metrov visiko. Šume nosijo malo dohodkov, dohodki njiv pa neso zadosta niti za krüh, ar zrnje še küpiti moro. Narod z okolice je siromaški, jih ne more podpirati. Dače so velike, plače za držino imenitne, kajti slüžijo od 10 Din. dnevno naprej i dobijo še prehrano. Odkod pa te pride pomoč? Iz Francije. Tü delajo „šartröz“ zvani likör, ali kaplice za želodec njihovih redovni bratje, Karthusianci iz planinskih rož po recepti, šteroga samo oni poznajo. Te kaplice so znane po celom sveti i nosijo teliko dohodkov, da tüdi samostan v Pleterji lahko shaja i nema dugov. Ve če samo na gordržanje velikanskoga poslopja mislimo, že to požre neštete jezere leto za letom. Pleterje pa še nahrani vsaki den z vür redovnikov, hlapcov i delavcov, več kak sto lüdi. Po pravici zato pravimo:

Siromakov zavetje

Je samostan Pleterje.

Postanem pred samostanskimi vratami predpoldne ali popoldne, najdem pred njimi vseli puno lüdi. Pitam je, ka bi radi? Ednoga zob boli, naj njemi ga brat Bernard zmekne. Drügi ma protin, naj njemi brat Bernard da gor flajšter. Tretji se porezao, naj njemi brat Bernard rano zaveže. Štrta pride po deske, ar njej je mož vmro, ka njemi da trügo napraviti. Cela čupora blede dece, starcov, staric čaka, naj njim brat vratar krüh prinese. I prinese njim veliki falat beloga, pšeničnoga krüha. Zato ne čüda, da vsaki tjedenspečejo gor pet metrov pšenične mele za krüh, kak mi je ovado brat pek Francoz, ki pa že za silo zna tüdi slovenski. Za pomočnika ma krepkoga delavca, poštenoga slovenskoga dečka, ki poleg hrane slüži 12 Din 50 par dnevno. I kak vsa zdravila, tak i vse zdravljenje je brezplačno. V potrebi pa deli tüdi penezno podporo velikim siromakom i dobrim namenom samostan. Od toga, jeli je narod zahvalen dobrim Karthusiancom za dobroto, pa jasno guči zateknjena cev, skoz štere je tekla zdrava pitna voda za potnike i prazno mesto tiste stenske votline, štero je krasila lepa Marijina podoba v tolažbo mimoidočih j je vkradjena.

Ka ne sme v samostan?

Ženske i meso. Sv. Bruno ne dovoli, da bi ženska, niti mati ali sestra redovnika, prestopila prag samostana. On pravi: „Mi nedovolimo, da bi naše meje ženske osebe prestopile, ar mi znamo, da niti te moder Šalamon, niti prorok David, niti sodnik Šamšon, niti Loth, niti Adam, od Boga samoga stvorjen človek so ne mogli prilizavanji i jalnosti žensek protistati. Ne mogoče nam je oženj v nadre skriti, ka si ne bi obleke požgali, niti na žarjavo vogelje stopiti, ka si ne bi nog vrazilili, niti se smole, doteknoti, ka si ne bi rok zamazali.“ (P. Dionys-M. Tappert: Der heil. Bruno). V Pleterjaj majo okoli 25

plügov zagrajenoga prostora. Toga ženska noga ešče nikdar ne prestopila. Ar so redovniki zaročniki Jezušove večno čiste duše, večne lelije, je jasno, da vsako najmenšo priliko odstranijo, ki bi znala to najlepšo jakosti škoditi. Naj čisti ostanejo, tudi mesa na jejo. Nikdar. Na poti tudi ne, v betegi tudi ne. Jedin red na sveti, ki nikdar mesa ne je. Papovje so večkrat šteli to ostrogo omiliti i v gotovih prilikaj dovoliti vživanje mesa. A red je to ponudbo vsikdar odbio. Ednok je celo poslal iz 27 kotrig stoječo odposlanstvo v Avinjon k papi i ga oproso, da naj nikdar ne vzeme toga sladkoga bremena z ram Karthusiancov. V tom 27 Karthusiancov broječem odposlanstvu je najmlajši bio 88 let star, najstarejši pa 95. Sveti oča so zdaj jasno spoznali, da nevživanje mesa ne škodi, nego naopak, hasni zdravji. Angelsko čistot i zatajivanje od mesne jestvine darujejo dobre duše, za veseljake, posvetnjake, šterim je, kak jočič pravi sv. Pavel apoštol, Bog njihov blek, da bi se spokorili i Boga več ne žalili. Samo sodnji den nam bo odkrio, keliko duš je rešilo zatajivalno življenje Karthusiancov z blata posvetnosti. Mogoče bo tudi vnogi z med nas med tistimi gledao zahvalno na sine sv. Brunoja.

Ka je v samostani?

Kralestvo mirü. Neba je kralestvo večnoga mirü, Karthusija je kralestvo zemelskoga mirü, k vodi k večnomi.

Dühovniki majo vsaki svojo hišico z ograçekom i delavnicov. Osem vür molijo, osem delajo i osem počivajo. Vskako noč okoli edenajsete stanejo i idejo v cerkev, gde molijo najmanje dve vüri, včas tri i celo štiri pri nogaj Jezušovih. Potem ido spat do pol šesti, prido ob 7 k popevanj sv. meši, po njej pa vsaki ide mešuvat. Trikrat na den se zberejo v cerkvi k skupnoj pobožnosti, ove opravijo v svojoj celici. Njihovo delo je nekaj malo ročnoga dela, ostalo pa dühovno, predysem čtenje sv. Pisma i sv. Očakov. Po nedelaj se zberejo večkrat v cerkvi. Vsako nedelo i svetek majo šeto i vsaki tje-den še edno, gda si potrebno pogovorijo, ovak so vsikdar tiho. Zajtrka nemajo nikdar. Na tje-den ednok živejo samo pri vodi i krühi. Post majo od sept. 14. do Vüzma zvün nedel i svetkov. V tom časi dobijo za večerjo samo falat krüha i kupico vina. Ove dni pa dve jajci i šalato. Jüzine nemajo nikdar. Jejo v svojih sobicaj, brat njim jesti mleče v slepo okno, z šteroga je zdignejo i je potrošijo na stoliči pri okni, ki je pa ne drügo kak mela polička. V nedelo i svetek skupno jejo v obednici i med jelom se čte sv. Pismo, ali sv. Očaki. Po nedelaj i svetkaj je topla večerja, ovak ne. Vina dobijo na den $\frac{3}{4}$ litra, v nedelo i svetek poldne pol i večer pol-litra. Sezna, da ga ne potrošijo vno-gokrat.

Bratje spodobno živejo, samo, da neso v celice zaprti, nego delajo razdeljeni po svojih poslaj i med delom smejo med sebov gučati hasnovite reči. Majo doma pralnico, pekar-no, sirarno, kovačnico, prešo, mlin. Krav majo 20, konjov 10. Mleka da 20 krav na den 160 litrov. Pri vseh teh poslaj so poleg bratje, ki dobijo v teškom deli tudi jüzino. Jabočnice naprešajo za težake 300 akovov, teliko je odide letno. Celo gospodarstvo vodi en Pater, a pri deli je pa poleg en pošten domači kmečki človek, kak oskrbnik, po imeni Šimončič, ki v malom prsti nosi vse potreboče gospodarstva. Sadovenoga drevja je vno-gestotine i do 15 plügov goric. Si lejko mislite, keliko dela je to. I poleg toga dela so bratje vsaki den pri sv. meši i sv. prečiščavanji, majo večer skupne molitve i dühovno čtenje v lastnoj kapeli, gde tudi lepo spevlejo, pa so vsako noč pri polnočni molitvaj do polovice, te pa ido spat, ar morajo ob pol petih vstat. Dnevno morajo zmoliti 156 Očanašov, Zdravimarij, Jaz Verjemo i še nekaj molitvic. Dühovniki napravijo slovesne oblübe po pet-letnoj presküšnji, bratje pa po osem-letnoj. I to spokorno življenje z naj-veškim veseljom preživejo, ar pravo veselje je ne tisto, ki mi pride odzvünaj po drüghih, nego tisto ki mi pride

od znotraj, od Boga lübeče duše. Bog je „vladar mirü“. Mir je pa ne-skaljena vretina veselja, notrašnjega blaženstva. Zato mračnoga obraza med Karthusianci nesem vido, veseli so, ar je veselje, pravo, istinsko veselje, samo Bogi slüžiti, samo Boga iskati i samo Boga čakati za blaženo večnost.

Den veselja v samostani.

V samostani je toti vsikdar veselje, ar je Bog i samo Bog, ki je sam večna blaženost, jedina žela njegovih prebivalcov. I to veselje je tem močnejše, ar je skrito. Vretina, ki je skrita v globini gore, je prava, osve-žüjoča, hladilna pitvina, ne pa na po-vršji zemle se zbiračo. Vendar so pa posebni dnevi, šteri srce karthu-sianca ovenčajo z posebno lepim vencem radosti. To so nedele z svetki i dnevi smrti. Po nedelaj i svetkaj so karthusianci največ v cerkvi pri Jezušovih nogaj, tü se zbiračo v radosti svoje duše i čakajo na dotik bože lü-bezni v svojih dušaj, štere gorijo samo za Boga. O, zato je vsikdar lepa nji-hova molitev, vsikdar topla, vsikdar zbrana, najbolje pa na *Gospodove* dni, komi so posvetili svoje življenje i na dni, štere *Njegova Cerkev* posebno sveti. Te dneve se zberejo tudi v obed-nici k obedi i večerji, da se spodbü-dijo za stanovitno borbo v dosego večnoga življenja po rečaj božih. To veselje je preplavi tudi v odmori, gda v radosti spregovorijo med sebov reči bratske lübezni te dneve.

Drügi dnevi njihovoga posebnoga veselja so dnevi smrti, gda što vmerje v kloštri. Vidite, kakša razlika med žalüvanjom sveta i veseljom samostana pri mrtveci! Karthusianec se je celo življenje zatajüvao, zajtrka ne meo nikdar, mesa iz mastjov ne jo nikdar, samo z oljom i zmočajom ali kravjov mastjov, vina ne pio nikdar prek mere, posto se polleta vsaki den zvün nedel i svetkov, ovoga polleta pa zdržao verno poste cerkvene, spao je na slam-njači, za zglavnik je meo vankiš nadet s slamov, odevo se z vunatnov kocov, gučao je samo po potrebi, pre-molo ali Bogi na čast je predelao celi den, vsako noč je par vür molo pred Najsvetejšim, gda si ti sladko spao; greha se čüvao v celom življenji, dobro je delao v celom življenji, ka njemi more drügo prinesti smrt, kak *večno srečo i blaženost*. Zato mrtveca odne-sejo v cerkev, ga čüvajo, molijo pri njem, mešo slüžijo za njega i med veselim vüpanjom ga na deski denejo v grob, šteri je skopani na pokopališči poleg cerkve njihove v zagrajenom prostori. Trüge ne poznajo karthusi-anci, na deski leži mrtvec i tak ga püstijo v grob. Pokopališče obimajo samo ciprese i med njimi počivajo na ednom kraji dühovniki, na drügom pa bratje. Grobi so čisti brez vsake trave i tudi brez vsake rožice, okoli njih je pa lepa zelena tratica, kak namenje vüpanja, štera potniki etak go-vori: Priprostoga, v pokori živečega Jezüša so nasledüvali, pri njem se zdaj veselijo. I ar so ga nešetokrat vredno v svojo dušo sprijeli, jih *On* bo zbüdo z teh grobov na sodnji den.

Nikaki mislijo, da karthusianci v trügaj spijo, i se pozdravljajo: „Me-memento vmori.“ — Spomni se, da vmer-ješ“. To je ne istina, to je fabula, to je laž. Negdaj je nekaj v amerikan-skom listi, „Ave Marija“, to napisao, pa to takši, ki kloštra nikdar ne vido, zato je pa izmišlene reči napisao.

Na den pokopa ma celi klošter den radosti kak je nedela ali svetek, zato prido vküp v obednici i majo obed pa večerjo pod čtenjom sv. Pisma ali sv. Očakov.

Vesela noč.

To sem znao, da karthusianci vsako noč stanejo gori i molijo v cerkvi brevir, to je dühovniške molitve i drüge. Ali kak se ta nočna pobožnost vrši, ne sam znao. Zato sem se odločo, da se je vdeležim tudi jaz. Odločeno vči-njeno za god mučenikov sv. Januarija i tovarišov. Dober brat Alfonz, ki mi je ministrirao, dvoro, me je zbüdo ob 11. Ob $\frac{1}{4}$ na 12 sva vužgala malo starinsko lampico i šla dol po stop-nicaj v cerkev, gde me je kak skrbni oča vzeo v svojo obrambo P. Ferdin-and i me je posado poleg sebe. Od vseh krajov dugih hodnikov so pri-

hajali redovniki z lampicami v rokaj v cerkev. Prizor, ki ga nikdar ne po-zabim. Zamislo sam se v stare krščan-ske čase, gda so se pod zemlov zbi-rali v katakombaj s takšimi posveti prvi kristjani k božoj slüžbi. V cerkvi je kralüvala poltema. Naj se duša topi samo v molitve, naj misli samo na Boga. Zato, če se z knjige ne molilo, so se lampajše dolpoškrnoli i je pol-tema že vekša postala. Duša vživa samo Jezüša.

Molitev me je pretresla i mi od-prla vüsta. Molo, bole povedano spe-vao sem tudi jaz psalme ž njimi, a bole tiho, ka ne bi kaj zafušao, ar je teh vüza bila nova za me. Gospod prior mi je drügi den pravo, da me je čüo spevati. Jako dobra vüha ma, skrbno pazi na pobožno spevanje. Neizmerno me je genolo iz srca zvirajoče hvale-nje presv. Trojstva: Gloria Patri . . . Dika bodi Bogi Oči . . . gda so po-časi, pri vsakoj božoj osebi z malim postankom dičili Očo . . . i Sina . . . i sv. Düha. Ravnotak so henjali pri vsa-koj zvezdici, ki jo nosijo kitiče psalma. Nad vse genliva, pobožna, prava mo-litev. Odločo sam se, da bom odseh-mao jaz tudi v pamet jemao te zvezde. Je že jemlen, ali včas mi štera li vüje izpod pazke, kak mi je celo v cerkvi pri spevanji psalmov parkrat najprej vüšo glas, da sam mogo svoj nepobolšliv i nekrotliv jezik pokarati: pazi. Gda sam v svojo sobo gor prišo, je vüra kazala točno 2. Tak je nočna pobožnost trpela brez firtao vüre ravno tri vüre. Včas je za do-bre pol vüre kračiša, včas pa trpi, kak na priliko na sveto noč, cele štiri vüre. I to vsaki den tak. Vsaki den si pri-trga karthusianec sen, ga daruje Sr-ci Božemi po Marijinih rokaj za povrne-nje grešnoga sveta. Kak krasno apoš-tolstvo. Je v samostani en francoski redovnik, P. asistent, ki je kak 18 letni mladenec stopo v red i že 47 let opravla to sveto nočno pobožnost z veseljom i gorečnostjov, pa je ne bi ni on, ni nieden redovnik zameno za vse kinče sveta.

Ustanoviteo karthusiancov.

Leta 1084 se je potegno v viso-ke planine i divje, püste kraje greno-blenske škofije v Franciji, sv. Bruno z šestimi moži, on je bio sedmi. Te gore so se zvale Chatre, la Chatreuse i po njih je dobo red ime kartuzi-janski. Tü so šteli kak püščavniki ži-veti, ločeni od sveta, samo Bogi na diko i svojoj duši na zveličanje. Sv. Bruno je rojen v Kölni na Nemškom i je v 14. leti začeo obiskavati glasovito šolo v Rheimsi na Francoskom. Gda je šolo dovršo, ga je kölnski škof, sv. Hanno posveto za dühovnika i njemi je izročü dühovno pastirstvo v cerkvi sv. Cuniberta. Od sv. Hannoja se iz 11 stoletja eta zahvalna pesem glasi v staroj nemščini: „Selichliche stant kolnische welt, dü si sülichis Bishowis warin werth“ (Preis selig die kölnische Welt, Die eines solchen Bischofes werth war“ = za blaženo mej kölnski svet, šteri je vreden ednoga takšega püšpeka met“.) Te sveti mož je spoznao v mladom dühovniki pravoga Kristušovoga düha i se je pos-lüžo njegovih tanačov. Bio je sv. Bruno ponizen i vüčen. To sta dva predpogoja za pravo vodstvo duš. Da poniznost brez vüčenosti ne ve prav voditi, vüčenost brez poniznosti pa vsikdar v pogüb-lenje vodi, se čte v življenjepisi njego-vom. Teško je zato püsto sv. Hanno sv. Brunoja z Kölna v Rheims, kam ga je zvao pobožen nadškof Gervazius, da bi tü prevzeo vodstvo rheimske šole, ar se je dozdašnji ravniteo Herimann, skolastik, odpovedao te slüž-be i sveta pa se je potopo samo v pre-mišlavanje verskih istin, da se pri-pravi na srečno smrt. Pa püsto ga je. Ponizen sv. Bruno je samo na želo dva škofa prevzeo vodstvo šole i je to svojo dužnost tak verno vršo, da so ga pismeno imenüvali nešeteti za ednoga najbolje pobožnih i vüčenih možov sveta v tistoj dobi. Nešeteto vü-čenikov je meo, ki ga ne morejo pre-hvaliti, med njimi sv. Hugo, greno-blenski škof i Il. Vrban rimski papa.

Po smrti kölnskoga i rheimskoga škofa sta zasedla škofovski sedež dva nevredneža. Rheimskoga Manasses, ki je škofijo küpo od krala Filipa, ok-radno Cerkev, živo nečisto. Pač na-jemnik je bio, ne pa pastir. Sv. Bru-noja se je bojao i da bi njemi vüsta

zakrpao, ga je imenüvao za svojega kanclera. A vkano se je. Kancler Bruno z drügimi pobožnimi dühovniki zdigne tožbo proti nevrednomi škofi v Rimi pri sv. Gregori VII. papi i po dugih borbaj dosegne, da se Manasses vze-me škofovska čast i da se njemi i vsem drüghim dühovnikom, šterim je Manasses vkraj vzeo vso njihovo vred-nost, da se njim ta povrne. Gda je to cerkveno rano pomogo ozdraviti, se mekne z Rheimsa, naj se ne zvoli za nadškofa, kak je želo sv. Oča. Ide v Köln. A tü najde iste žalostne raz-mere, novi škof je najemnik, ne pastir. Grozovite reči so se te godile v cerkvi. Velikaše so se polastili far i püšpekij, pa so je dostakrat delili za peneze. Sv. Gregor VII. papa se je do smrti borio proti toj grešnoj navadi i proti ženitvi dühovnikov, i čeravno so ga zbili i pregnali, je zmagao, v Cerkev je prišo red i pravi düh Kristušov. Manasses, odstavljeni rheimski nadškof, je iskao zavetje pri IV. Henriki casari, koga je zavolo njegovih groznih hü-dobij ravnotak izbočo iz Cerkve sv. Oča, kak Manasses. Tak daleč se je te casar spozabo, da je svojim vla-čügam zročü dragocenosti z kelikov, svestva itd., da so se ž njimi kinčile. Vse te spake so netelko zapekle sv. Brunoja srce, da se je odločo svet zapüstiti, v samoti se pokoriti i s svo-jim pokornim življenjom sprostiti cerkvi vredne dühovnike, Božoj Pravičnosti pa zadostiti za grozne hüdobije sveta. To so glavni zroki, ki so vplivali na od-ločitev sv. Brunoja, da se je potegno v samoto i ustanovo oster red karthusiancov. Sv. cerkev je pravila po-trdila i red skoz več kak osemsto let nikdar ne dao svojih pravil popravl-lati, ar je od določene strogosti nik-dar ne odstopo. Patrona reda je Bl. D. Marija. Zato svojo molitev njej na čast začne i dokonča karthusianec. Poleg nje je patron sv. Ivan Krstiteo, ki je isto v püščavi živo i na koga god se je red ravno začeo. Sv. Bru-noja je po šestih letaj samotnoga pre-bivanja Vrban II. papa v Rim pozvao za svetovalca v teških zadevaj Cerkve. A za par let ga je srce potegnolo ne-zaj v püstinu Calabrije v Italije, gde je l. 1101. okt. 6. vmro. Od sv. Oče ponüjeno škofovsko čast je tü tudi odklono. K svetcom je bio prišet od Leona X. pape l. 1514 i njegov god se sveti 6. oktobra, na den smrti njegove. Ravno dnešnje nedelo.

Red vodi general, ki stanüje v Italiji. Dozdašnji Mayaud Jakob Ma-rija je zvoljen l. 1911. dec. 22. V več kak 800 letaj je red meo samo 70 ge-neralov, prvi je bio sv. Bruno, 70. je zdajšnji. Bog blagoslavla pokorno živ-lenje, i poduža je do skrajnih mej človečega življenja.

Legenda od oživlenoga mrtveca.

Ne je zgodovinsko dognani, ali kak staro poročilo se je obrdržao v redi sledeči dogodek. Živo je v Parizi imeniten vüčenjak, po imeni Rajmund. Njegove govore so v velikih trumaj poslušali lüdje, ar so ga meli za sve-toga moža. A kak pregovor pravi: ne „ne vse zlat, ka se sveti“, tak je bilo tudi pri Rajmundi. Odzvünaj pošten, pobožen človek, je oznotraj bio pun gizde i sovraštva pa drüghih skritih grehov. Cerkevna oblast ga je visiko cenila i poslušala. Vmro je pa ednok samo Rajmund. Celi Pariz se je geno, ka toga „svetca“ dostojno pokopa. A glej, ka se zgodi: Rajmund se na mrt-večem odri ožive i z obvüpanja pun-im glasom trikrat spregovoril. Obpr-vim: „po božoj pravičnosti sem obto-žen“; ob drüghim: „po božoj pravičnosti sem obsojen“; ob tretjim z grozovitim glasom: „po božoj pravičnosti sem po-güblen“. Vnogi so se po tom dogodki spokorili, sv. Bruno je pa dobo novi dokaz, da je prava tista pot, na štero se je odločo, pot poniznosti, pot po-kore.

Gospodarstvo.

Že više sem nekaj omeno od gospodarstva v Pleteljaj, naj tü ešče dopunim više povedano.

Z dobrim P. Ferdinandom sva oblazila vso velikansko gospodarsko poslopje. Vsako obrt majo doma od šostara do kolara. Jaboka njim tuče mašin i tropine preša tudi mašin. Or-jejo i kosijo z mašinom. Poleg 20

krav, šterih mleko da fini sir, ki se dela v domači sirarni, majo približno tudi telko mlade živine kak stare pa ednoga grdo velkoga trilet-noga, čarnoga bika. Gospodi Ferdinandi je ta držao svoj kosmati gobec, da so ga malo pogladili po čeli, navajen je na belo obleko, v šteroj karthusianci hodijo. Jaz sem se v čarnoj obleki pred njega postavil, pa njemi je to nekaj ne po volji bilo. Začo je najprej mrčati, grozovito kopati i ružiti z lancem. P. Ferdinand so me batirivali: „ne bojte se ga“. Jaz sem toti odgovoril: „ve se ga ne bojim“, najprej, dokeč je privezan. A iskao sam pa dveri najbližnje, skoz šterih bi smukno, če bi se beštia odvezala. No pa mislim, da tudi P. Ferdinand tesno bilo pri srci — ve mi naj ne zamerijo, ka to tak javno zblebečem — ar so ne šli nazaj po navadnoj poti mimo bika iz štao, nego skoz telečnjekov pri prvih vrataj. Se zna, da sem jih verno nasledil.

Šla sva tudi v svinjake, hleve gledat? Ka? Ve pa karthusianci ne jejo mesa, ne rabijo svinjske masti, ka pa te delajo z svinjami? Krmijo i odajo je. Oj, kakše mrhe so ležale v hlevaj! Gladke kak pišlive glave i debele kak puji. Vse to gospodarstvo služi samo ednomu nameni: da poleg hrane, potrebne za življenje, se podpirajo siromaki. Karthusianci več ne nūcajo, samo ka je za življenje potrebno. Poleg svojega bogastva živejo skromno brez zajtrka, brez mesa, z vnogimi posti, da siromakom i dobrim namenom več ostane. I z tem svojim zgledom dokažejo vsakom, kak neupravičeno i grešno je zemelske dobrote vživati prek mere, je zapravlati z parovnostjov i pijanostjov ali skopostjov, svoje bližnje pa pūstiti, da pomenkanje trpijo, da nagi i lačni hodijo, ki so deca istoga nebeskoga Oče i majo iste pravice do človeka dostojnoga življenja, kak mi.

Pa pri tom prostom življenju brez mesa, zajtrka južine i pri vnojih postaj so karthusianci lejko sūhi kak senca i hitro vmerjejo?! Naopak. Najduže živejo. En prior v Pleterjaj je 107 leti živo. Dokaz, ka človek malo rabi za preživljanje. So pa tudi ne sami sūhači; so dorašeni, krepki možje, naj so li zdravi. Naš brat Bernard s svojov telovnov krepkostjov dosegne, če ne prekosi vse debelače tišinske fare i brat Launin gotovo prekosi vse gra-diške dečke s svojim okroglim obrazom.

Da potolažim žensko rado-vednost.

Ar ženske ne smejo prestopiti praga karthusianskih samostanov, njim v tolažbo povem, da so tudi za karthusianke samostani, to je za ženske redovnice karthusianskoga reda v Italiji. I to tudi povem, da celo Slov. krajina ma v njem že dve sestri. V Mar. listi pa ovadim tudi njihova imena. Teh ženskih samostanov praga pa smejo samo ženske prestopiti, nikdar pa moški. No zdaj ste včasih veselejše postanole i se zasmejale: To je pa že pravica. Jaz pristavim samo še to željo, naj bi se te pravice poslužavale tiste naše zdrave i pobožne dekle, štere Bog vodi z velikimi želami po dušnom zveličanji. Pot v samostan karthusiank je pot k zveličanji; štero Bog zove, naj ga Boga, slajšega glasa ne, kak je boži glas k dušnomi zveličanji. Zdjaj pa ešče odgovor na drugo radovednost: ka pa te kuhajo v samostani, če niti mesa ne smejo jesti, niti z mastjov zabeleno, niti kave ali mleka ali kakše župice nemajo po zajtrkaj? Lejko vam povem, da tak fine postne hrane na olji i zmočaji sam malokda ali niti ne jo, kak pri karthusiancaj. Zelenje napravijo, kak ocvrete piščance. Župe so iz zelenja, riže, paradajza tak tečno narejene, da jo z govenskovi ali kokaševci vsikdar zamenim. Sir je izvrsen. Sad je dober. Vino domače i ne šlogano. Krūh vsikdar pšeničen i vsikdar friški. Iz Krke se prinesejo večkrat tudi ribe, posebno v njihovom posti i se njim delijo. En brat naklade na voziček obed i večerjo pa jo vozi od celice do celice i jesti dene v slepo okno, štero ma vsaka celica. Tudi bratje majo vsaki po edno celico. Takši okenčki se najdejo tudi pri naših hišaj i oštarijaj. Dobite tudi fini paprikaš i pörkölt. Z koj pa? Poslušajte! Šolske

GLASI SLOVENSKE KRAJINA.

Sobota. Zapūstili so nas gosp. Lovrenčič Jožef, salezijanec, ki so premeščeni v Kodeljevo, da delajo v oratoriji. Naš narod se gorečemi spovedniki i predgari toplo zahvali za vse trūde, štere so za njega doprinesli i njim žele obilnoga sada pri vzgoji mladine.

Črensovci. Urednik Novin so se zdrav povrnoli iz svojih počitnic i prevzeli svoje posle. — Krampač Arpad je pri mašini skočo dol s kou i si nogo zvino.

Beltinci. V četrtek 26. sept. je tresnola na njivaj i zadelo Olaj Števana i njūvo sneho, da sta oba v omedlecvico spadnola, druge, ki so šče tam bili i pod hrastom vedrili, je pa močno sprestrašilo. Doktorji se je posrečilo, ka je oba počasi nazaj k zavesti spravio.

Lipovci. Velka nesreča je obiskala družino Srakovo. Najmlajšega sina Štefana je na Ivanci, gde je kopao šoder, zemla zasipala i njemi na mestu pokončala mlado življenje. Zgodilo se je to v četrtek 26. sept. ravno eden mesec po tistom, kak je zasipalo dva dečka iz Gančan. Jako dosta ljudi se je zbralo v petek, gda smo pokopali mladoga dečka, šteri je bio vsigdar veseli življenja i svoje mladosti. Ravno pred kratkim je prišeo od soldakov. Z radostnim obrazom je gledao v svet i v življenje, pa je prišla nenadna smrt i pokopala vse njegove načrte. Sunce je ravno zahajalo, gda so položili trūgo v grob. Zatonilo njemi zemelsko življenje, duša pa naj po božoj milosti vživa večni pokoj! Njegovoj materi, bratom i sestrama pa naše iskreno sožalje!

Beltinci. Zadnjo soboto je bilo blagoslavljanje nove hiše, štero je dao postaviti g. Joško Fridrih, trgovec s polskimi pridelki. Blagoslovili so preč. g. župnik. Nato je bila kratka gostija. Po lepoj domačoj slovesnosti je bilo več sorodnikov i prijatelov g. Fridriha. Družini g. Fridriha želemo šče mnogo srečnoga življenja v novoj hiši.

Ljutomer. Graničarski kapetan g. Fr. Zacherl je 6. t. m. na rojstni dan Nj. V. kralja Petra II. napredoval za majorja. Imenovani je sin učitelja vp. v Ljutomeru. Čestitamo.

Mladinski dom, Ljubljana. Kda se pelaš v Ljubljano, naj prle srečaš male in velike hiše. So siromaške hišice, in velke stanovanske palače, v šterih je na jezere delavcov, ki so ves den v fabriki, na deli, v uradi, deca pa kam naj idejo? Krave past? Jih nemajo. Delat? Či pa nikaj nemajo drugoga, kak hišico ali sobico v najem. Na cesto so obsojena takšna deca, kje se vse mogoče vragolije navčijo. Salezijanci so že leta 1918. ustanovili zavetišče za takšo sirmaško deco. In tom zavetišču se pravi Mladinski dom. Slabe pajdašije ta ustanova deco obvarje, se kaj dobrega navčijo i posebno se pa navadijo versko i po-

sestre so pobirale po Kranjskom v neki dober namen. Prišle so tudi v Pleterje i to ravno petejni den. Dobile so kak dobi vsaki gost, hrano i to postno hrano. Po mali so po vsoj sili štele govoriti z g. priorom. On najprej tudi v celici žive i teško je z njim gučati. No pa žela se njim je spunila. Ka važnoga so njemi mogle povedati?: „Ne lepo od Vas, da nam sestram v petek meso date jesti!“ Se zna, bio je veliki smeh na obe strani, gda so zvedile od g. priora, da so ribe jele, zvane ton. Te ribe se v morji lovijo i majo meso brez čont. Gda se v samostan pošlejo, se ščistijo i skūhajo z dišečimi travami. Te njim vzamejo morski dūh. Potem se posūšijo i देनेjo v čebre z oljom napunjene, da se morajo v olji pogroziti i posoda se mora zapreti, da zrak zraven ne pride. Tak stojijo do pet let. Gda sam prve jo, sam mislo, da fini teleči zrezek jem. Dajo se lejko gor kak šunka, zrezek, ocvrete, pohane na divji način narejene itd. No zdaj sam vam želo spuno, ženske i vse dopovedao, vi pa spunite tudi mojo želo, navčite se iz zelenja vaših gred tak kuhati, kak kuhajo karthusijanci, pa vaši možovje i

božno živet. — Dva našiva rojaka sta zdaj zaposleniva med tov sirmaškov decov: Gospod Temlin Štefan iz Beltinec je prefekt, krūšni oča, gospod Lovrenčič Jožef iz Filovec pa spovednik.

Na podporo Novin je darivao g. Osterc Peter iz Beltinec 10 Din. Bog povrni!

Za ravnatela na Razkrižje je imenūvani g. Vogrin Štefan, naš domačin, iz Ivanec. Z njim opravljajo vodstvo dūš drugi naš domačin, g. Radoha Jožef. Bog blagoslovi njiva delovanje.

Cena jabok je poskočila. Zimske parmenke (ledrne) se kūpūjejo že po 2 Din. 50 par.

Rokopisi za Novine naj se ne pošilajo v Črensovce, nego samo v Lendavo na uredništvo, ka se hitrej objavijo. Spremembe pri naslovaj pa se naj samo v Črensovce pošilajo.

Naročnina i nikši drugi penez, ki je namenjen za urednika Novin, se sme samo njim osebo izročiti, ali se njim pa po pošti poslati. Če se komi drugomi izroči penez, oni ne odgovarjajo za njega.

Pri Gradi je bilo preminoči ponedelek „Mihalovo senje“. Trgovcov pa tudi kūpcev je bilo dosta, vreme lepo.

Ali ste že, ali šče ne ste...? zavarovani pri Karitas? Či ste, je dobra za vas i za vaše domače, či ste pa ne, se pa kem prle zglasite pri vodstvi Karitas v Maribori, Orožnova ulica 8, ali v Lendavi pri g. Schinko Jožefi, ali v Beltincih pri Rous Štefani, ali v Soboti pri Skalar Jožici, ali pri domačem g. župniku ali zastopniku, i se zavarovajte. V prišestnost nišče ne vidi i neve, kakša usoda ga čaka. Či se zavarvate, bote lejko mirni. Karitas, vam bo pomagala s tem, da vam bo v smisli zavarovanja izplačana zavarovalnina. Zavarovalnici Karitas so že jezeri hvaležni, ar jih je v stiski rešila najhūjših skrbi. Zahvalni njej bote tudi vi, ar Vas bo v punoj meri zadovoljila.

Klub prekmurski akademikov sestoji, če se ne motimo iz štirih alj petih sobočkih akademikov. Te klub je niti nej kakše reprezentančno društvo prekmurske akademske mladine niti so v tom klubi nej zbrani mogoče zastopniki raznih naših akademskih društev. Tudi te klub je z velikanskim bobnjom bobnjaro za našo gimnazijo. Čiravno smo se bojali, da bo delo toga kluba mogoče našoj gimnaziji več škodilo, kak hasnilo, zato, ka smo dvomili, če je delo toga kluba za našo gimnazijo v istini nesebično i idealno i če se ne skrivajo za vsem tem že preveč kričavim, preveč reklamnim i naravnost teaterskim nastopanjem mogoče kakši drugi postranski nameni, smo vseeno kak dolgo tiho bili, dokeč je povprečna javnost vidla v deli toga kluba resan samo prizadevanje, da se otvorijo višiji razredi naše gimnazije. Niti smo nej bili samo tiho, nego smo delo toga kluba, kak vsakšo drugo akcijo za razširitev naše gimnazije, samo podpirali. Nadvse čudno farbo je pa pokazao te klub zdaj, gda so prišli glasi, da je dovoljen peti razred naše gimnazije. Čujemo najprej, da te klub, ki ne predstavlja na sveti nikoga, kak tisti šliri ali pet akademikov, šteri

sinovje nedo iskali krčem, ar doma vse boše dobijo kak v krčmi.

Zdjaj pa ešče nekaj od hišic dūhovnikov.

V Pleterji je 27 hišic za dūhovnike. Dve sta praznivi, v 25 so pa dūhovniki i tisti, ki se na dūhovniški stan pripravljajo. Mogoče, da v edno prazno pride sin Slov. krajine, da bi postao dūhovnik. Te hišice so zvezane z ednim hodnikom, po šterom pridejo redovniki na določene vūre v cerkev, ovak so vsikdar v tej celicaj. Zapūstijo je po nedelaj i svetkaj, i ednok na tjeđen, gda lejko idejo na malo šeto i ednok v leti, gda lejko majo dugšo, celi den trpečo šeto. A večer so pa že vsi v svojih celicaj. Vsaka ma spodkar delavnico, ar vsaki redovnik mora znati edno rokodelstvo, zgoraj pa dve sobici, za delo, molitev i počitek. Po obedu majo počitek edno vūro, a spati ne smejo. V bogato knižnico pa lejko ido na dve vūri, gde se včijo resne, pobožne reči. Poleg hišice je mali ogracek, šteroga sami oskrbljavajo. Ločeni od sveta i združeni samo z Bogom, brez vse

sami od sebe ne vejo kakše farbe so pravzaprav, da te klub zdaj nekaj lekar protestira proti otvoritvi petoga razreda naše gimnazije. Mi bi samo to radi znali, što je dao tom klubi pravico do kakši protestov i v čidom imeni to protestirajo.

5 razred gimnazije v Soboti odpreti. Na prošnjo gg. poslanca, dr. Klara, Bajlec Franca i dr. Kelenc Tomaža je po posredūvanji gg. ministra dr. Korošca i dr. Kreka odpreti 5. razred gimnazije v Soboti.

Cene idejo gori. Cene kmečkim pridelkom se močno zdigavajo. Tak se je podražilo zrnje, pšenica posebno, podražo se je graj, drago je zelje i krumpiši. Samo cena živine je dozdjaj izdak na niskoj stubi.

Popravi se uredba od znižanja uredniških plač.

Ministrstvo je izdalo uredbu, po šteroj se znižajo plače uradnikom za 7%. A uredba je bila tak nesrečno sklenjena, da je prizadela ravno siromaškeje uradnike i to posebno one, šteri majo vekšo familijo, več dece. Kak nam pišejo, so vnoge matere več dece glasno zajokale, gda je ta uredba bila razglašena. Zdjaj bo vlada uredbu popravila i kričeče krivice odpravila. Mi pozdravljamo vladno uredbu, ka se uradnikom z velikov plačov ta zniža, ar v nebo kriči, ka bi tej meli peneze za izlete, gizdo, imenitna goščenja i druge nepotrebne reči, siromak pa niti krūha ne bi meo. A siromaški uradniki naj ne trpijo krivice.

Nesreča v rtanjskom rūdniku.

V rtanjskom rūdniku se je pripetila nesreča, 16 rūdarov je mrtvih. Na sprevod ponesrečenih je prišo tudi ban moravske banovine Dobrica Matkovič.

Pošta.

Denša Ivan, Chicago. Kramar Jožef je vse plačao. Žerdin Ana celo do 1. maja 1936. Istotak vse plačala Zelko Marija. Zdjaj smo pa zabeležili, da sta plačala tudi Radoha Štefan i Hajdinjak Matjaš, ka ste prle pozabili oznaniti. — Kelenc Števan, šteroga zet je v Franciji, žena njemi je Ana, naj pride v Črensovce na upravo Novin, ar vaš zet je nekši glas vam poslao. — Slavc Veronika v Franciji. Sporoči nam, kakšo biblijo ščeš meti. Staro ali novo, Nova s kepami košta Din 40. — Kuzma Marga, a V. Capel. Francija. Prosim odgovor, kakši je vaš naslov v Slov. krajini. — Berden L. Buenos Aires. Peneze sprejeli i po vašoj želi obračunali. Bog plačaj. — Gjorek Marija, Francija iz Črensovce. Sprejeli 75 D. — Miholič Vera, Airvault, Francija. Peneze sprejeli. Prošeno bo, samo zglasite se. — Horvat Bela, Martjanci. Prosim javite nam, štere številke ste ne sprejeli, ka vam je dopošlemo. — Jug Terezija, G. Črnci, v Franciji. Novine z Marijinim listom stanejo 100 Din. na leto, to je okoli 50 frankov.

PREKOSNICE.

Gospod pri krojači čaka na hlače, štere njemi puca od zamazkov: „Prosim, vej so že čiste“.

Krojač: — O ja, na telko že, ka vas nede tiščalo. —

svecke brige za vsakdenešnji krūh i familijo, so te hišice kralstvo mirū. To je i celi samostan. Iz dna srca se zahvalim dobromi Bogi, da sem en tjeđen smeo v njem prebivati. Srčna hvala tudi g. prioru za velikodušno dovoljenje i vse dūševne i telovne dobrote, štere sem tū vživao. Bog povrni z obilnimi pozvanji.

Cujus una stilla salvum facere, totum mundum quit ab omni scelere.

To pesem so spevali bratje prle kak sem šo. V slovo sem si jo vzeo. Krasno je donela i srce vužigala na hvaležnost: „Koga edna kaplica celi svet more rešiti vsakoga greha“. Tak se je glasila pesem. Od Jezusa so pevali njegovi verni slugi! Od zaročnika zaročniške dūše! Od krala večnosti njegovji podložniki! Od vladara mirū, vživatelje toga. Gde se greh ščisti, tam je mir. Zato je karthusija kralstvo mirū, ar dūše ščisti od greha. Ki je zdrav i rad ma samoto, naj pride v to kralstvo, v njem se njemi večno odpre. Nišče pa naj ne hodi, koga Bog ne pozvao. — Vrednik.